

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon droit.

Deze COURANT verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is f 5.00; voor de buitensteden f 6.00; franko door het geheele Rijk. Brieven, Gelden, enz. FRANKO te adresseren aan het Bureau dezer COURANT.

VRIJDAG, 16 JUNIJ.

Advertentien van Zes regels en daar beneden worden tegen f 1.00 geplaatst; meer dan Zes regels tegen 15 cents de regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien 85 cents zegelrecht betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

Uit hoofde van den H. Sakramentsdag, zal DE TIJD morgen avond niet verschijnen.

AMSTERDAM, 14 Junij.

Bij de algemeene duurte der levensmiddelen, is het verblijdend te vernemen, dat het artikel *protestantsche verontwaardiging* bij voortdurend zeer goedkoop blijft, hoe sterk ook het verbruik er van is. Bij den heer van Oosterzee zelfs, schijnt het artikel geen geld te kosten zoo dikwijls vergast hij het publiek op zijne *verontwaardiging*, en dat nog wel op de *diepste*. Men zie slechts het *Kerkelijk Weekblad* van 10 Junij, waar, onder het rubriekje *Correspondentie*, weder een allerstrooperigst artikeltje der *diepste verontwaardiging* van den heer van Oosterzee, niet tegen de pausselijke Allokutie, niet tegen de Jezuiten, niet tegen de Ultramontanen, en ook niet tegen mijnheer »Dag», maar tegen den *Tijd* te lezen staat. Ditmaal echter is die verontwaardiging niet op haar *diepste*, en eigenlijk eene *verontwaardiging en passant* van den heer van Oosterzee, die schrijft toen hij meende te verstaan dat de *Tijd* het goddeloos opzet koesterde hem te willen beletten *verontwaardigd* te zijn. Hij geeft zich dus lichte.

De Redakteur van dit Weekblad heeft het hoofd-artikel in de *Tijd*, *Noordhollandsche Courant*, van Donderdag 8 Junij gelezen. Hij schaamt zich in geen deele over zijne verontwaardiging waar de eer des CHRISTENDOMS wordt aangerand.

»Dat de *Tijd* daarmede eene even laffe als onedelmoe-dige spotternij drijft, bewijst, gelijk het gansche artikel, dat het genoemde Blad geen het minste begrip heeft, noch van het Christendom in het algemeen, noch van het Catholicisme of van den geest van het Protestantisme in het bijzonder. Door de *Tijd* gesmaad en bespot te worden, omdat wij vuilaardige schotschriften tegen de christelijke godsdienst verfoejen, — dit is ons eene eere. Of zou misschien de *Tijd* liever gezien hebben, dat wij geschriften als de *Licht* en *Schaduwbeelden* hadden toegejuicht?

»Wilden we het artikel in de *Tijd* in zijne gansche onchristelijkheid ten toon stellen, t zou ons aan stof, helaas! niet ontbreken. Maar zou het helpen! *Nederland* weet nu, dat het in de *Tijd* een dagblad heeft, dat zijne bitterheid uitstort over iemand, omdat deze verontwaardigd was over boosaardige aanranding van de eer der christelijke godsdienst.

Wel, wat is die man boos op ons, zegge *verontwaardigd*. Hij rekent het zich zelfs tot eene eere (toe den linkerkant), om door ons gesmaad en bespot te worden. Wij zouden het ons volstrekt niet tot eene eere rekenen, (om bij de strooperig gereformeerde uitdrukking te blijven) indien we dat deden; maar ieder heeft zoo zijne eigen wijze van zien, en zijn eigen begrippen van eere.

Gelukkig, dat het de vermaarde Rotterdamsche heer, de groot van Oosterzee, der Protestanten vruchtbaarste orateur en voorrechtster tegen Rome, niet is, die hier tegen ons optrekt of wil optrekken, maar slechts de kleine heer van Oosterzee, minder vermaard predikant te Oirschot en redakteur van het *Kerkelijk Weekblad*. Deze heer van Oosterzee blaft wel luid, maar bijt niet, en met een brommig: *quos ego*... komen wij er af. Hij heeft aardige zetten, b. v. deze: »Wilden we den *Tijd* ten toon stellen, we zouden er wat van kunnen zeggen. — Ja, dat gelooven we ook; — maar na het slaken van een hartbrekend: *helaas!* begrijpt de goede man, dat het maar beter is het niet te willen, terwijl hij met een spijtig lachje vraagt: »Wat zou het helpen?» Zeker niet veel, mijnheer de redakteur van het *Kerkelijk Weekblad*; want sinds jaar en dag weten we reeds waar eene protestantsche tentoonstelling zoo al op neer komt, en indien we het konden vergeten hebben, uw pretieuse Aprilletter van 1854, het ons wel weder herinneren. Ge hebt dus zeer verstandig gehandeld — het ontdekkingsgenie van den grooten van Oosterzee niet bezittende, noch het edel talent en den afgepolijsten smaak van broeder Dwars, het oude wetende te kleuren als nieuw — om uw wil maar te dwingen ons niet ten toon te stellen. Het is uw schuld niet dat de oorlog zoo lang duurt.

Doch mogen we u onder het oog brengen dat ge dwaalt met te beweerden, dat wij onze »bitterheid uitstorten», omdat gij verontwaardigt zijt over boosaardige aanranding van de eer der christelijke godsdienst. »Waarlijk, mijnheer de redakteur van het *Kerkelijk Weekblad*, we zijn niet bitter over uwe *verontwaardiging*, lees nog maar eens, bedaard na wat wij geschreven hebben, en dan zult gij bemerken, dat ge bij de eerste lezing alreeds door de *verontwaardiging* zelve, waarmede gij begint te lezen, van het spoor zijt geraakt. Wij hebben alleen onze verwondering te kennen gegeven over uwe groote inkonse-quentie, van zoo hevig uit te varen tegen iemand, die gebruik maakt van het recht der »gezegende» hervorming, daar ge toch van uw protestantsch standpunt verplicht zijt elke opvatting van, en elke uiting over het Christendom toe te laten. Maar zie, dat punt trekt gij stilfietjes voorbij, alsof het niet was, en gelijk het altoos toe gaat in u-lieder polemiek gij schreeuwt moord en brand tegen algemeenheden en tegen stellingen, die gij de goedheid hebt gelad, vooraf te verzinnen en ze dan ons op den hals te schuiven. De Roomsche-Katholieke Kerk, waar gij dagelijks, »onder biddend opzien tot den Heer der gemeente», tegen schermutselt, bestaat nergens dan in de bestoven papieren over hervormers en in uw eigen dwalend brein.

We maken u ons compliment over de naïve opmerking dat ons »Blad geen het minste begrip heeft noch van christendom in 't algemeen, noch van het Katholicisme of van den geest van het Protestantisme.» 't Is goed bedacht en fijntjes ingedacht. Alleraardigst vinden we den slotzinnige geest van het Protestantisme. Een nieuwe variatie op het oude thema: »In geest ende in waarheid». Het is of ge ons beroept: »wee, dat we geest zijn, onzichtbare Kerk, en ge ons dus nooit pakken kunt!

Mijnheer de redakteur van het *Kerkelijk Weekblad*, hebt ge Juvenalis wel eens gelezen? Zoo ja, dan weet ge zeker wel, dat deze ook dikwijls last leed van verontwaardigingsaanvallen, maar dan maakte hij verzen. *Facit indignatio versum* was zijne leus. We wenschten wel dat gij hem navolget op dat doorlochtig spoor, want, geloof ons — en zoo ge ons niet gelooven wilt, hier laten we u het onderzoek vrij — de *verontwaardiging* maakt beter figuur als ze optreedt in verzen, dan als ze in den platgetreden vorm van een advertentie of korrespondentie zich vertoont.

Mijnheer de redakteur van het *Kerkelijk Weekblad*, een onzer voortreffelijkste mannen schreef onlangs, sprekende over de smadelijke behandelingen, die de synodale partij dier dagen Hugo de Groot aandeed, het volgende; en wij hebben gemeend geen betere woorden te kunnen vinden, om den aard te kenmerken van den strijd, die nog heden ten dage door de predikanten en hunne partij in de hittigheid hunner verontwaardiging tegen ons gevoerd wordt. Mogt gij, dit lezende, niet op nieuw verontwaardigd, maar bedruefd en beschaamd worden, we zouden ons opregt in uw beginsel van beterschap verheugen. Zie hier die woorden:

»Men kent immers de predikanten, die toen waren hetgeen ze zeer natuurlijk nog heden zijn: personificatiën van het Protestantisme. Te vereenigen, te stichten, iets goeds en grootsch tot stand te brengen, neen, daartoe zijn ze niet in staat: het is de diepe onmacht der onwaarheid. Maar zooveel te meer verstaan zij het *schreeuwen*, kunnen ze verwarring voortbrengen, oproer maken, vernietigen. Welke sophisten hebben zoo de hoogste waarheden weggepreekt, zoo met elkander om den voorrang getwist en zich laten betalen voor 't moeilijck werk van te leeren, wat ze niet gelooven? Het behagte, wat hun ijskoud gemoed in beweging zet, is de gedachte, de minste gedachte dat de Katholieke Kerk voortgang maakt, en hun keukenvuurtje eens zou kunnen uitgaan. Dan heet het Rome! Rome! wordt aan dat enkele woord al wat er schrikkelijckst en afschuwelijckst is verbonden, en schoon niemand het gelooft, noch zij die het roepen, noch zij die het hooren, dat geroep mist toch geenszins zijn doel. Het is of den bij de Protestanten een heimelijk bewustzijn levendig wordt, dat zij slechts afvalligen zijn, dat Rome inderdaad eene meer dan menschelijke

magt bezit, en hunne godsdienst gedoemd is ter dood. Een instinkt, waarvan men geen meester is, jaagt goeden en kwaden voort.

Wij ontleenen aan het Mei-Nommer van den *Katholiek* het onderstaand geestig opstel, waarin het openbaar gemaakt verslag van *Unitas* wordt toegelicht. Wij twijfelen er niet aan, of onze lezers zullen weder met belangstelling de pikante voorstelling des geachten schrijvers volgen, en met ons de fijne ironie bewonderen, waarmede hij de pogingen van dat fraaije genootschap doet uitkomen, 'twelk, met het oog op het belang van het Protestantisme, onder anderen, aan een koopman in hoepels geld schiet, gewis in het vooruitzicht van eerstdaags veel hoepels noodig te zullen hebben, om de duigen van het in elkander vallend Protestantisme nog voor een tijd samen te houden.

De elfde algemeene Vergadering van het Protestantsch Genootschap: „Unitas.” (1).

De goddelooze J. J. Rousseau, 't is bekend, had nimmer rust. Dan ook als hij, omringd van wat zijne eeuw groots en beroemds bezat, onbekommerd en in overvloed zelfs kon leven door vorstelijke weldaden die hem teestroomden, was de schrijver van 't *maatschappelijk contract* nog de onmaatschappelijkste mensch der wereld. Altoos gejaagd waar hij zich ook bevond, zocht hij zich door plotselinge verwijdering aan de onzichtbare belagingen zijner vermeende vijanden te onttrekken. In zijn wilden hoogmoed nimmer verzadigd en altoos meer begeerd, kon hij ook geen geluk in anderen vinden, en zijn schuldig geweten, dat God en menschen haatte, verried zich in zijne angsten en ontsteltenissen; van daar dat hij overal hem aangedane smaadheden, vervolgingen, hinderlagen, valstrikken, komplotten zag, en in de onwaardigste uitvalen lucht gaf aan de opklokkende bitterheid van zijn jaloesch en hatend gemoed.

Sedert een reeks van jaren zien we dienzelfden geest van Geneve's afvalligen mizantroop hier te lande als in 't groot zich vertoonen in gansche vereenigingen van duizenden en duizenden leden — en onder die vele, wel zeer bijzonder sinds een twaalfstal jaren in het beruchte genootschap *Unitas*, onmaatschappelijk, jaloesch, hatend als hij boven mate; zonder reden, om ingebeeld gevaar beangst; rijk aan schatten die het toevloeijen en gerugsteund door de hoogste standen, kerkelijke en politieke; maar toch altoos gejaagd en tot zelfs in de onschuldige geboden of weldadigheid-vereenigingen toe eene zamenzwering van dood-vijanden ziende: dreigende Ultramontanen, moordlustige Jesuïeten en wat al meer; in kwaadaardigheid ook ontstoken op 't gezigt van anderer geluk en 't van hel-schen wrok overstelpt gemoed niet alleen ontlastend in de bitterste uit- en aanvallen op onschuldigen, maar de handen tevens uitstekend om hun het brood des levens naar ziel en lichhaam beide te ontrukken.

Het laatste verslag, 't is waar, ligt slechts eenmaal men plooi van den sluier op; doch laat genoeg zien wat er dat jaar, waarin *Unitas* zeer eigenaardig juist het eeuwfeest van Rousseau's afzwering der Katholieke Kerk had kunnen vieren, in hare maçonnieke vergadering is omgegaan. Dit verslag is als gewoonlijk *omgewerkt*, en zegt dus niet al wat er in die geheime vergadering gesproken is. Wat dit evenwel geweest zal zijn, begrijpen we o. a. uit de soort van verschooning, diende Algem. Sekretaris, S. A. van Hoogstraten, ter 33^e bl. voor den toon van zijn verslag vraagt: »Wij bragten het, zegt hij, in geschrift, terwijl wij verkeerden onder den invloed van voor de Protestantsche zaak hoogst gewichtige gebeurtenissen (2) en bekennen Ugaarne, dat het vaak moeite gekost heeft de taal des gemoeds te doen zwijgen en ons tot het eenvoudig en beknopt mededeelen van daadzaken te bepalen.» — Men gedenke daarbij, dat de beruchte Utrechtsche predikant Ch. G. Montijn de aanwezigen door een gebed tot hun werk der duisternis gestemd en de heethoofdige Algem. Voorzitter E. W. van

(1) Door plaatsgebrek is de opname van dit verslag eenige maanden vertraagd.

(2) Deze vergadering werd den 23 Mei 1854 te Haarlem gehouden.

Dan van Isselt hen heeft opgehitst met eene *Aanspraak*, welke met hooge ingenomenheid werd aangehoord. En die *Aanspraak* is niet, als naar gewoonte, bij het *Verslag* gevoegd, maar afzonderlijk gedrukt en zoo spoedig mogelijk aan de leden toegezonden.

We willen het *Verslag*, dat toch nog 44 bl. lang is, niet op den voet volgen, maar ligten er slechts hier en daar iets uit, waarin hoofdtrekken van den Geneefschen menschenhater als we boven noemden, niet te miskennen zijn:

't Gaat *Unitas*, zou men zeggen, goed, en toch klaagt en bedelt het schier onophoudelijk;

het heeft geen gevaar en 't is altoos vol angst, en ziet overal aanslagen op leven en dood;

het Protestantisme is sedert eeuwen bevoorregt met al wat eer en winst geeft in den lande — en 't klaagt over terugzetting en uitsluiting als er ergens in geheel Katholieke streken een Katholiek soms een enkelen Protestant vervangen komt;

het deelt volop in het vette der aarde, en 't verteert van spijt, als het de Katholieken in handel en nering, in eenige onderneming of bedrijf gezegend ziet, en spant dan alles in om hun dat welverdiende brood uit den mond te stooten;

het geniet alle mogelijke vrijheid, talloze voorregten ook in 't godsdienstige, en knarsetand reeds dan als den Katholieken niet meer dan regtvaardigheid geschiedt: die hatelijke karaktertrekken en vele andere nog grijzen het verslag uit: de volgende mededeelingen, die ligtelijk te vertalijken waren, zullen ze doen uitkomen ook zonder dat we het telkens met den vinger aanwijzen.

Het *Verslag* — of de Algem. Sekretaris S. A. van Hoogstraten namens het Hoofdbestuur in het *Verslag* — jammer, gelijk natuurlijk is, al dadelijk over den plotseligen dood van den beruchten Mr. F. H. C. Drieling, lid van 't Hoofdbestuur en een der medecoprigters van *Unitas*; die ijveraar — welke naar de mare die uitging, van overspanning en kwaadaardigheid over de Herstelde Hierarchie eenslags bezweken is — ontvangt er, als betaamde, grooten lof; „in hem zal veel worden gemist,” zegt de Sekretaris, „met ons zult gij hem lang betreuren.”

Een ander treurig verlies was, dat de hoofdbestuurder Wildschut, van wege plotselinge verzwakking, met zijn leeraarsambt, ook zijne betrekking in *Unitas* had moeten nederleggen; maar hij zal zijne broederen toch „met genegenheid blijven gedenken en daarvan blijken geven, „gelijk zijn oude vriend en medearbeider, de voormalige hoofdbestuurder, Prof. S. Muller, die, kort geleden, werkzaam was om, door zijne inlichtingen en het overzetten van geschriften, in een Duitsch tijdschrift een afschrift te doen plaatsen ter verdediging van de regten en de eer der Protestantsche Kerken en Genootschappen in Nederland, tegenover Jesuitische aanspraken.” — Daar komen de komplotten en aanslagen er reeds onder door! — Maar treurig ook, dat die plaats, door 't aftreden van Prof. Muller voor jaren reeds opgevalven, nog niet aangevuld werd; 's was te meer jammer, daar nu de minder talrijke Kerkgenootschappen dan 't Hervormde niet vertegenwoordigd, en alzoo het 1e Artikel niet lastbaar gemaakt was, dat „*Unitas* gevormd wordt door leden van onderscheidene gezinden der Protestantsche Kerk.” — Treurig nog was het dat er voor wijlen den hoofdbestuurder van Naamen, die in de hoofdstad des Rijks, in andere dan in kerkelijke betrekking op zulk een verheven standpunt was geplaatst, nog geen benoeming en alzoo die hooge maatschappelijke rang in *Unitas* niet tot stichting van anderen vertegenwoordigd werd; voorts bleef ook zoo lang de wensch onvoldaan, dat *Unitas* in Overijssel krachtiger gevestigd en daar een hoofdbestuurder mocht benoemd worden: dit alles is echter nu gelukkig aangevuld: de geschikte personen zijn gevonden en benoemd, de homologatie ontbrak er slechts aan.

Dat was wel eene vraagde voor den Sekretaris, maar helaas dadelijk onderdrukt door 't geen de departementen in 't personeel der Bestuurders hadden geleden. Die plaats zelve, dat Haarlem waar zij te zamen zijn, herinnert aan den dood van den edelen de Lange van Wijngaarden — terwijl bovendien menig ander werd weggenomen. Breda verloor zijn waardigen voorzitter Broese, en Leiden, dat nauwelijks den voorzitterstoel door Prof. van Oordt vervuld zag, betreunt zijn dood en gemis. Kort was zijn bestuur, maar toch had het steeds de bewijzen geleverd, wat van hem, tot verdediging der [al weder] aangerande Protestantsche belangen te verwachten was.

Maar daartegen toch weer eenige opbeuring: „het aantal der leden, begunstigers en donateurs, is niet afgenomen, eenigzins toegenomen; — en in eene noot leest men, dat sedert den afloop der Algem. Vergadering berichten van niet onbelangrijke verbeteringen ontvangen zijn.

Er was dan ook buitengewoon geïverd, in 't begin des jaars is een rondgaande brief uitgevaardigd, waarin, bij meer, bijzonder gewezen is „op het aanwinnen van schenkers van kleinere bijdragen” onder hen, wier de gewont contributie te hoog is; „alsmede dat wij zekere

voordeelen verbonden [?] aan de toezegging eener jaarlijksche bijdrage van twee en een halven gulden.” In dien geest waren brieven aan vele Departementen, en met goed gevolg, geschreven: Arnhem, Eindhoven, o. a. stuurden de betreffende circulaire rond, en in dat tijdstip van opgewekten geloofsijver” ziet de Sekretaris zeer zekere vrucht van al die pogingen te gemoet. — Doch met de Correspondenten en Agenten ging het daartegen weer minder voorspoedig; niettemin in de gemeente Kampervveen had men zich [let wel!] tot de adres-teeke-naars tegen de Bisschoppelijke Hierarchie gewend — en met gelakkigen uitslag! — Maar weer minder troostend was het, dat de samenwerking der lieve zuster-genootschappen en departements-besturen, door bemiddeling van plaatselijke Commissiën, niet inniger was geworden.

We springen de vele dubbelzinnige berichten aangaande de ondersteunden over; verre de meesten, wordt gezegd, gaven geene teleurstelling; hooren we liever eenige verrigtingen der Permanente Commissie.

Een predikant had eene bijdrage verzocht, „voor de opvoeding van één tot de Hervormde Kerk behoorend kind, ter zake waarvan ergerlijke tooneelen hadden plaats gehad bij een bezoek van Paters Redemptoristen, hetwelk zijne gemeente te verduren had.” — Bij onderzoek bleek, „dat, tegen de [ongeldige] belofte van den Roomschen vader aan de Protestantsche moeder, eerstgemelde „dit kind, in de Roomsche Kerk [gelijk zijn pligt was] „heeft doen doopen doch dat het, door opvoeding en „kenze, [keuze van een kind!] tot de belijdenis der Hervormden behoort, en buiten 's lands verzorgd wordt.” — De Permanente Commissie heeft gemeend zich niet de zaak niet te moeten inlaten!... maar stuurde toch f 25 aan den bedoelden predikant. — Doch het verzoek van een leerlooyer daarentegen in eene Zuid-Hollandsche stad, die in gemengd huwelijk leefde en in zijne bezwaren maar een onnoozele f 2150 zou noodig hebben, werd gewezen van de hand. — Niettemin heeft *Unitas* over niet onaardige sommen beschikt:

- f 1500 was in eene stad van Zuid-Holland als hypotheek op eene broodbakkerij geplaatst;
  - 1000 aan de weduwe in eene Noord-Brabantsche stad die een manufactuur-handel doet;
  - 1000 aan een ondernemer van postwagens;
  - 300 aan een handelaar in manufacturen in eene gemeente van Zuid-Holland;
  - 600 aan een in Zuid-Holland gevestigd Logementhouder;
  - 1000 aan zekeren grutter in eene Noord-Holl. gemeente;
  - 400 aan een handelaar in manufacturen, vroeger in Noord-Brabant, thans in de provincie Noord-Holland woonachtig;
  - 1000 aan een kostschoolhouder in Noord-Brabant [te Steenberg];
  - 500 aan een smid in een stad van Zuid-Holland.
- Bij deze verstrekingen — wordt hier opgemerkt — is niet op het belang der personen, maar op het belang van het Protestantisme gezien, dat dus door geld, naar 't weer blijkt moet worden zaamgehouden.

Zonder of met minder borgstelling dan drie personen gaf men, en meest renteloos, kleinere sommen als:

- f 150 aan een koopman in hoepels in eene N. Holl. stad;
- 150 aan een landbouwer in N.-Brabant, ook door *Welstand* ondersteund;
- 100 aan een timmermans knecht, reeds vroeger geholpen, maar thans om een winkelnering op te rigten;
- 50 aan een reeds meer geholpen schoenmaker, met een gift er bij van f 25;
- 200 aan een paraplumaker in eene Z.-Holl. stad;
- 200 in eene renteloze leening om eene weduwe een logement in de provincie Utrecht te helpen oprigten.
- 200 in de geldleening, om Gereformeerde woonhuizen in Oostergoat te bouwen;
- 75 voor eene weleer Roomsche, thans Protestantische weduwe die aan 't hoofd eener school geplaatst is; *Hulpbetoon* leende hetzelfde bedrag.

Nog worden, behalve de doorlopende betalingen voor kinderen in weeshuizen en andere gestichten, ondersteuning en giften gemeld van f 10, f 20 tot f 100; aan een rijsschipper h. v. in een N.-Brab. dorp; voor de uitbreiding eener weerschool; aan broodbakkers, schoenmakers, onderwijzers, enz.

Opmerking verdienen deze: f 25 aan eene weduwe, „wier kinderen in een gereformeerd weeshuis worden opgevoed, terwijl zij zelve tot de Roomsche Kerk behoort”; f 35 aan een kleedermakers knecht in eene Z.-Holl. stad „een Roomsche gezinde die zijne kinderen in de Lutherische kerk heeft doen doopen en in hare belijdenis opgevoed.”

en f 85 aan de van haren man gescheiden en sedert hertrouwd vrouw. Dat, opzettelijk geschied door dijkende munt, daar is geen handel of nering, geen ambacht of bedrijf schier uit te denken waarin sedert die twaalf jaren dat *Unitas*

bestaat — om niet van het zooveel oudere *Welstand*, noch van *Hulpbetoon* (of *Philacterion*) te spreken — niet iemand, en wel, gelijk men telkens herhaalt, tegen Roomsche concurrentie is voortgeholpen! De fanatieken! die God wanen te dienen met stad en land af te reizen, om van arme weduwen hare kinderen af te koopen voor GELD! en den nijveren Katholieken het eerlijk en zuur verdiende stukje broods wreedaardig uit den mond te scheuren. De nijdgaards! die met verre neefjes en nichtjes van 's lands schatkist zoo welwaren, ze verbijten zich en beven van spijt, als er ergens een Katholiek soms slaagt in zijne ondernemingen, of eindelijk en ten laatste ook eens geroepen wordt om met zijne bekwaamheden en trouw 's lands belangen te dienen. Hoe 't meestendeels toch maar om 't lieve geld te doen is, blijkt alweer daaruit, dat na al de koopmanschap die we van *Unitas* en nog maar ten deele meldden, gewaagd wordt van den zedelijken invloed die 't Hoofdbestuur aangewend heeft om nut te stichten. En waar komt dit op neer! Op een drietal onbeduidendheden:

1° Er is briefwisseling gehouden met een predikant tot handhaving der rustende, [2] regten van Hervormde gemeenten op schoolgebouwen en onderwijzers-wakementen;

2° Briefwisseling ook met het Bestuur der *Amsterdamsche Vereeniging voor Ziekenverpleging*;

3° (Dit berigt schrijven we geheel af om de karakteristieke saaiheid.) „Door het nemen van een exemplaar voor ieder Departement onzer Vereeniging, hebben wij medegewerkt tot het doen uitkomen van een geschrift over de *Protestantsche Alliantie* [niet te verwarren met het *Evangelisch Verbond*] in Engeland, waarvan het verschijnen door ons zeer bevorderlijk werd geacht aan de zaak die wij voorstaan en waarvan wij het lezen en verspreiden U blijven aanbevelen (1). Daardoor, alsmede door in teekening van 25 exemplaren van *Volksblaadjes* over de *Jezuïeten* en de aanbeveling van andere, door den boekhandelaar K. Fuhri, te Gravenhage, uitgegeven wordende traktaatjes, verneemen wij een goed werk te hebben gedaan tot opwekking van den Protestantischen geest, die vóór het bekend worden van de befaamde Pauselijke Allocutie, bij velen scheen te zijn ingesluimerd en nog wel voortdurend mag worden wakker gehouden.” — Kortom: het derde is dan de verspreiding van wat ellendige boekjes: en zie daar nu al den zedelijken invloed waarmee het Hoofdbestuur heeft gewerkt. 't Is wel der moeite waard!

Wordt vervolgd.

Uitslag der Verkiezingen.

AMSTERDAM. 3 Leden. Uitgebragte geldige stemmen 1601. Volstreckte meerderheid 801.

Uitgebragt zijn op de heeren: S. R. van Franck 974; Prof. J. Bosscha 874; J. C. Baud 766; Jhr. J. P. Cornets de Groot van Kraaijenburg 600; Mr. P. Blussé van Oud Alblas 558; S. Cool 370; Dr. E. C. Buchner 259; Mr. J. J. Teding van Berkhout 163; Mr. G. Groen van Prinsterer 150, enz.

Alzoo verkozen de heeren: S. R. VAN FRANCK en Prof. J. BOSSCHA.

Voor het derde lid herstemming tusschen de heeren Baud en Cornets de Groot.

HAARLEM. Verkozen de heer J. HEEMSKERK Bz. met 646 stemmen. Voorts waren uitgebragt op de heeren Mr. H. B. A. van Berkel 416 stemmen, Jhr. M. Salvador 159, enz.

's GRAVENHAGE. Uitgebragte geldige stemmen 953. Volstreckte meerderheid 477. Verkozen de heer J. R. DELPRAT met 497 stemmen. Op den heer G. van Deynoot waren 352 stemmen uitgebragt.

ROTTERDAM. Uitgebragte geldige stemmen 1219. Volstreckte meerderheid 610. Verkozen de heer Mr. A. HOYNCK VAN PAPENDRECHT met 632 stemmen. Op den heer J. C. Baud hadden 579 stemmen vereenigd.

Verkiezing van een lid van den Gemeente-Raad te Amsterdam: Uitgebragte geldige stemmen 1949. Volstreckte meerderheid 975. Uitgebragt zijn op de heeren: Mr. R. J. Schimmelpenninck Jr. 862 stemmen, P. N. Muller 784, Jhr. J. C. Smitsart 256. Herstemming tusschen de heeren Schimmelpenninck en Muller.

Het provinciaal gerechtshof in Noord-Holland heeft heden voortgezet het onderzoek van het appel, ingesteld door Jhr. M. Salvador en S. Fongers. Het woord is aan Mr. W. Boonacker, die alsna in het breede uiteenzet de juridieke gronden, waaraan het vonnis der Haarlemsche regthank, waarbij de exceptie van schorsing is afgewezen, behoort te worden vernietigd; wijders dat de schorsing behoort te worden uitgesproken.

(1) De titel wordt in een noot aldus opgegeven: „Verslag eener, te Londen gehouden, openbare vergadering van Protestanten, behorende tot verschillende Kerkgenootschappen, waarin het noodzakelijke is aangegeven eener aansluiting van alle Protestanten, met voorbehoud van eijders rigting, tot handhaving en verdediging van de, door Rome bedreigde, Staats-burgelijke en gewetens-vrijheid. [Al weder de gansen en afdelingen en komplotten!] Te Gravenhage, bij M. C. Swan & Co. 1852. Prijs 30 Cents.”

Na afloop hiervan (ten 12 uur) werd het woord gegeven aan het openbaar ministerie: ten aanzien der exceptie van schorsing. De advocaat-generaal ving aan met eenige woorden over de publiciteit als inleiding en hield daarop een rede, welke tot strekking had het ongegronde der exceptie aan te toonen en eindigde met de konklusie, dat deze exceptie nithoofde van het gewigt van het beginsel, zoude worden verworpen. De eerste app. verzocht daarop nog te mogen repliceren en gebruikte deze gelegenheid tot verdediging van zijn persoon en van zijn karakter. Het juridiek terrein van verdediging der exceptie wordt daarna nader door Mr. Boonacker vastgehouden.

Na het eind dier repliek en eene korte dupliek, be- geeft zich het Hof in raadkamer, ter beraadslaging van het exceptief punt, dat of heden of morgen zal worden beslist.

Vooraf deelde nog de advocaat-generaal mede, dat alle de getuigen thans ter beschikking zijn van het Hof, zoo- dat hij zijn gisteren genomen requisitoir kon intrekken.

Het Hof weder binnenkomende ten 4½ uur, verklaart de exceptie gegrond, vernietigt het vonnis a quo en schorst de zaak, tot dat over de vier andere klagten tegen Jhr. Quarles van Ufford en den heer Gerlings in- struktie zal zijn gehouden.

Aan een partikulier schrijven uit 's Hage ontleenen wij het volgende:

„Men heeft dezer dagen goedgevonden een bericht in de dagbladen te verspreiden betrekkelijk de aanstaande wapening der forten van Naarden.

„Dit is geheel onjuist. Maar de aanleiding tot dat ge- ruucht is waarschijnlijk niets anders dan het overbrengen van het materieel der artillerie, dat tot die forten be- hoort, om aldaar geborgen of opgelegd te worden, zoo als dit ook naar de andere plaatsen van het rijk geschiedt of geschieden zal. Ziedaar alles. Van wapening is hier schijn nog schaduw.” (Amst. Ct.)

Men leest in den *Précurseur*: „De Russische regering heeft de autorisatie weder in- getrokken, welke zij in weerwil van den staat van oor- log, tot oprigting eener stoombootdienst tusschen Rotter- dam en Kroonstadt heeft verleend.

„Het eerste vertrek zou den eersten Junij plaats heb- ben met het Hollandsche vaartuig de *Gironde*, van 700 tonnen inhoud, met machines van lage drukking voorzien en in Schotland gebouwd. Onderscheidene pas- sagers hadden reeds plaats genomen, toen het bericht der intrekking bekend werd.”

— Men leest in den *Echo Universel*: „Alvorens naar België te vertrekken, heeft de heer Hubert van Hove Zoon, een onzer uitstekendste schilders, een fraai doek voltooid, door hem ten geschenke ge- geven aan de St. Antoniuskerk te 's Hage, aan den Bosch- kant. De schilderij stelt voor den H. Antonius van Padua, in den oogenblik dat hij biddend neergeknield voor zich het kind Jezus ziet verschijnen. De kunstenaar is volko- men doordrongen van zijn onderwerp geweest; in zijne kompositie heerscht eene zachte poëzij, waarvan de hé- lendaagsche voorstelling van heilige tafereelen zelden het kenmerk draagt. De teekening munt uit door hui- tengewone juistheid, die vooral te zien is in de verrukte gebaarte van den jongen Christus en in de op zijne beest liggende hand. Het Holbriet overigens verrad in den heer van Hove eene volkomene bekendheid met de eischen van een genoot, waaraan de Italiaansche en Spaan- sche scholen zulk een heerlijk kunst geschenken hebben. Wij bevelen den minnaars der schilderkunst aan eene schilderij te gaan bezien, die in allen deelen den on- dubbelzinnigen lof verdient.

Z. M. heeft 1° benoemd tot ridder der orde van den Neder- leeuw de genoot, majoor der genie in O. L. F. A. Kozz, tot dir. der postkantoren te Edam W. Borst Jzn.; te Schagen, P. W. Dille; tot voorz. van den raad van bestuur van pen- sioenfondsen voor burgerl. ambtenaren Jhr. J. C. R. van Hoorn van Burgh; 2° eervol ontslagen den offic. van gez. 2° kl. van der E. J. van Hoven; 3° pensioen verleend aan: J. van der Wulp, gewezen komd. bij het depart. van Justitie, f 1000; de gew. adj. komd. bij dat dep. J. G. C. de Grebel f 933, en H. J. Straman f 953, den offic. van gez. 1° kl. K. C. van Deventer f 900; G. H. G. Ständerwald, in zijnen tegenwoordigen rang terug te plaatsen bij het wap. der art. hier te lande, en hem, aangezien hij voor het oogenblik bij het wapen over- compleet zou wezen, te stellen op non-activiteit.

„Men heeft een bericht van Zijner Majesteits konink te Elsenburg, aldaar den 4den dezer bekend gemaakt eene door den bevelhebber der Engelsche Oostzevloot aan het Britsche gezantschap te Stockholm gedane mededeeling, volgens welke alle schepen, die traachten een geblakkeerde Russische haven aan te doen, zullen worden opgebracht.

Op verzoek van de heer J. A. A. Fransen van de Putte is a. l. onderaanmerking, die hij den 11 Maart 1854 voor eene schorsing van dien dienst van Goes op Rot- terdam en tusschenplaatsen, als na 1816, tot vervoer van personen, goederen en vee, werd verleend, bij be- schikking van den 10 dezer overgeschreven op de Goes-

sche maatschappij voor stoom- en zeilvaart, onder bestuur van de heeren J. A. A. Fransen van de Putte te Goes, als directeur, mr. M. P. Blaubeen en F. S. A. Knitel, als kommissarissen.

BREDA, 12 Junij. Heden namiddag ten 6 ure ver- nam men te dezer stede de komst van Mgr. J. van Hooy- donk, bisschop van Breda, die morgen zijne eerste pon- tificale Mis als bisschop van deze stad in de hoofdkerk St. Antonie zal celebreren. In alle straten wapperden de vlaggen ter zijner verwelkomst, terwijl een groote stoet geestelijken, zoowel van hier als naburige gemeenten, Z. Hw. aan de hoofdkerk ontving. Zoodra Mgr. de kerk was binnengetreden, werd het *Te Deum* aangeheven. Voor het aldaar gekomen, knielden de bisschop, en na een kort gebed, op den bisschoppelijken troon plaats ne- mende, waar hem de hulde door de geestelijken, den handkus en de gelukwensen werden toegebracht, sprak hij over alle aanwezigen zijn bisschoppelijken zegen uit.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIS, 13 Junij. De onverwachte verplaatsing der Russische troepen welke in de Donau-vorstendommen heeft plaats gegrepen, blijft steeds het onderwerp van allerlei geruchten en gissende verklaringen. Men weet niet of die beweging ernstig gemeend of slechts een krijgslist is. Het ge- voelen van den *Moniteur*, dat in deze daad eene vijan- dige uiting tegen Oostenrijk en geen begin van ontru- ming der vorstendommen moet gezien worden, wordt door eene korrespondentie uit Weenen medegedeeld.

— Het vertrek van den heer van Manteuffel, broe- der van den Pruisischen minister, naar St.-Petersburg, wordt gezegd het gevolg te zijn der jongstzamenkomst der twee Duitsche vorsten. De heer v. Manteuffel zou een nota moeten overbrengen, waarbij Pruisen aandringt op een bepaald antwoord op Oostenrijks ultimatum.

— Van den generaal de St. Arnaud zijn drie brieven ontvangen, gedagteekend 30 Mei, een aan den Keizer, een aan Fould en de derde aan het ministerie van oorlog. In deze brieven wordt aan de Turksche armee juist geen grooten lof toegezwaid en evenmin aan het talent van Omer-Pacha. Van laatstgenoemden erkent de maarschalk evenwel — hetgeen trouwens algemeen bekend is — dat hij den oorlog met meer energie wenschte te voeren, hetgeen van Reschid-Pacha niet gezegd kan worden. Deze is het met lord Redcliffe eens en alies behalve populair, omdat hij gaarne door tusschenkomst van Frankrijk en Engeland eene minnelijke overeenkomst met Rusland tot stand gebracht zag.

— In brieven uit Londen wordt verzekerd, dat lord Palmerston bij de Koningin in ongenade gevallen is.

— De *Moniteur* behelst het volgende schrijven uit Weenen: De verplaatsing van het hoofdkwartier van prins Paskewitsch naar Jassy, wordt door alle van de grenzen ontvangen berigten bevestigd. Het bericht nopens het bij- eentrekken in Moldavie van de Russische korpsen die op de Donau-linie in aantocht waren, schijnt eveneens overeenkomstig de waarheid te zijn. Deze nieuwe maat- regelen schijnen ten antwoord te strekken op de Oosten- rijkische troepenbeweging naar de grenzen van Zevan- bergen. Men verzekert dat prins Gotschakoff het opper- bevel zal behouden over al de Russische strijdkrachten aan den regter Donau-oever. Den 7den Junij doorde het beleg van Silistria nog voort, zonder dat er sedert iets belangrijk was voorgevallen.

Vooris deelt de *Moniteur* mede, dat de Montenegroijnen hunne strooptogten tot in het hart van Herzegowina uit- strekken; het plan van hunnen zegenmaanden voortdurt, dat door Russische officieren ontworpen werth, heeft weinig anders ten doel, dan om zich op de het zwakst bezette distrikten te werpen en die te plunderen en om zich voorts meester te maken van de Turksche trans- porten levensmiddelen en krijgsbehoeften.

Prins Paskewitsch is ernstig ziek, Silistria blijft zich met goed gevolg verdedigen.

— Jassy zal weldra versterkt worden.

— De vriendschappelijke betrekkingen met de Wester- sche mogendheden zijn te Athene hersteld.

— Uit Athene wordt dd. 4 Junij gemeld dat Suli- Laca zich heeft onderworpen.

ENGELAND.

LONDEN, 13 Junij. Men leest in den *Times*:

„Weenen, 11 Junij. Op een diner, den 30sten Mei aan den hertog van Cambridge te Konstantinopel ge- geven, heeft de Oostenrijksche gezant zich in zeer goed- keurende bewoordingen uitgelaten nopens de staatkunde, die door de Westersche mogendheden gevolgd wordt. Het grootste gedeelte der Engelsche divisie bevindt zich thans te Varna.

„Odessa, 2 Junij. Een groot gedeelte der schepen van de gecombineerde vloot heeft Sebastopol verlaten, ten einde troepen van Konstantinopel naar Varna over te bre- ngen. Enige stoombooten waren gebleven op de gren- zen van Circassie.

De kapitein Giffard, van de stoomboot *Tiger*, is heden begraven geworden. De equipage van de *Tiger* heeft hare soldij ontvangen door tusschenkomst van den Oostenrijks- schen konsul, en zou binnen drie dagen overgebracht wor- den naar het binnenland. De eerste luitenant zal naar Petersburg en de andere officieren naar Moskau gebracht worden. — De Russische ambassade te Athene verlaat die stad. — Het korps Russische dragonders heeft bevel ont- vangen om met verhaasten marsch naar Moldavië op te rukken. — De grenzen van Transylvanië zijn bedekt met kozakken.

DUITSCHLAND.

BERLIJN, 12 Junij. De *Preuss. Corresp.* wijdt een artikel aan het resultaat der konferentiën, die te Bam- berg gehouden werden. Het half-officieële blad meent, dat thans slechts twee uitersten overblijven; of de Duit- sche gouvernementen treden zonder eenig voorbehoud toe tot het Oostenrijksch-Pruissisch verbond en schenken daardoor kracht aan de medewerking van den landdag, — of Pruisen en Oostenrijk vereenigen zich eenvoudig met die leden der Bamberger konferentiën, die zich met ver- trouwen voor de voorstellen van beide groote mogend- heden verklaarden.

— Volgens berigten uit Bern heeft de bondsraad op 9 Junij de officieële tijding ontvangen, dat de onder- handelingen tot oplossing van het konflikt met Oosten- rijk, met het beste gevolg bekroond zijn, zoodat thans deze geheele zaak voor goed als geëindigd te beschouwen is.

— Aan de *Fr. Post Zeitung* schrijft men dat er een keerpunt in de Duitse politiek, betreffende de Oostersche quaestie aanstaande is, hetwelk aan het Duit- sche volk duidelijke zal bewijzen, dat Oostenrijks en Duitschlands belangen ook in de quaestie identiek zijn. Men verhaalt van Z. M. den Koning woorden, die toonen dat een vastheid van wil bestaat, om te dezer zake slechts de Duitse belangen in 't oog te houden.

STADSNIEUWS.

BURGERLIJKE STAND.

AMSTERDAM, 14 Junij.

BEVALLEN (11 Junij): G. Hoeting, geb. Wilts, Z. — (13 Junij): E. Beckering, geb. Schröder, Z. OVERLEDEN (9 Junij): H. G. Kacks, 73 j. — (10 Junij): N. A. Dessart, 44 j. — (11 Junij): J. van Dijk Adriaan, 24 j.

HANDELSBERIGTEN.

ROTTERDAM, 13 Junij. Heden zijn alhier afgedaan uit de eerste hand aan een huis ca. 1150 bn. grootendeels Java Triage. Koffij, aangevoerd per *Reijerswaard*. Heden zijn uit de eerste hand verkocht: 86 vaten Marj- land Tabak per *Zeila*, 84 vaten dito, per *Richard Anderson*, 24 vaten dito, per *Lebelle*.

GRAANMARKT.

AMSTERDAM, 14 Junij. Tarwe, roode iets hooger ter verzending, Poolsche ruim prijshoudend aan consumtie: 130 & wib. Poolsche f 495; 125 & 126 & 6. Wismar f 480, 435; 126 & n. Elve f 405; 125 & dito f 400; 128 & Koersche f 400; 132 & Kubanka f 405; 128 & n. Geldersche f 425. Rogge f 5 hooger met veel handel, ter verzending; 121 & o. Pruisische f 330; 120 & n. Odessa f 290, 292; 116, 118 & n. Archangel f 230, 286; 117 & o. gedroogde f 277; 117 & Jarige Archangel f 280; 117 & n. dito f 280 a. d. Zaan; 125 & n. Holsteins. f 310.

Garst prijshoudend: 112 & Deensche f 218, 115 & Chevalier f 235.

Haver en Boekweit zonder handel. Op 9 vaten Olie dadelijk 69; in Sept. ek. 67, 68. *Lijnraad* een doen: 107/8 & Riga f 290; *Raapolie* op 6/v. f 384; Vliegend f 374; 1° Sept. ek. f 374; Oct. f 374; Nov. f 384; Dec. f 384. *Lijnolie* op 6/v. f 38; Vliegend f 364. *Hennepolie* op 6/v. f 41; Vliegend f 404.

ROTTERDAM, 13 Junij. Tarwe. 155/2 & bonte Poolsche f 485; 161, 163 & 2 & Hooglandsche Kleefsch f 470, 480; 160 & 2 & Rostocker f 470, 480; 162/2 & Bovenlandsche Big f 450; 160/2 & Bovenlandsche f 440. — Rogge f 154/2 & Atle- rikaansche f 365; 143/2 & Archangel f 305; 142/2 & dito f 305. — Koolzaad. Vlaarsche, gestort, f 65.

SCHIEDAM, 13 Junij. Rogge. Verkocht: 143/2 & Esma- toria f 305 6/v.; 140/2 & Archangel f 290 1/m. — Garst f 22,50; Amst. Proef f 23,75, per Ned. vat zonder fust, zonder de belasting.

In publieke veiling verkocht ca. 62 last min of meer be- schadigde witbonte Poolsche Tarwe, wegende van 123 a 125 &, van f 400 a 405 kont. per last, met 1½ p.c. voor veulings- kosten.

LONDEN, 12 Junij. Koffij. Met meer handel tot iets hoogere prijzen. Nativè Ceylon geed ordinair 48 s. 6 d. a 44 s. Thee vaste markt. Ordinair Gongo 11 a 11½ d. Talk vast. Petersburger 63 s. in loco.

Grain. Tarwe met goede vraag tot volle prijzen in de betere soorten, geringe kwaliteiten overvloedig voorhanden en geheel onbegeerd. Garst prijshoudend.

BUITENLANDSCHE BEURZEN.

ANTWERPEN, 13 Junij. Belg. leen. 2½ pc. 50; 1840, 1842 4½ pc. 90; 1848 — 3 pc. 184; Spanje 1—3 pc. 184; Sikkim 3 pc. 34; Romeen 5 pc. —; Oostenrijks Metalliek 5 pc. 644. PARIS, 13 Junij. Fransche 3 pc. 71,93; 4½ pc. 97,60;

